

отражение в социальной действительности, под воздействием Конституционного Суда выходит за рамки писанных (позитивных) предписаний в сферу действия верховенства права. Таким образом, деятельность Конституционного Суда как единственного в стране органа конституционной юрисдикции обогащает правосознание «пользователей» Конституции Украины новыми конституционно-правовыми ценностями, способствует недопущению проявлений правового нигилизма, развивает конституционно-правовую доктрину.

Дрок Г. М.

Начальник територіального управління Державної судової адміністрації України в Кіровоградській області

СУДОВА ВЛАДА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Піднесення судової влади в системі поділу влад у нашій державі визначено особливостями нинішньої соціальної реальності й такими конституційними положеннями, як правова держава і верховенство права.

Судова влада у структурі державної влади України посідає особливе місце, зумовлене її соціальною роллю і специфічними функціями. Із судовою владою пов'язані такі категорії, як правосуддя, судовий контроль, юстиція.

Основною метою судово-правової реформи, згідно з концептуальними документами, є створення системи ефективного державного захисту прав, свобод і законних інтересів громадян, а також суспільних інтересів, запобігання злочинним проявам і правопорушенням, затвердження режиму законності в діяльності органів влади і посадових осіб, забезпечення конституційного правопорядку.

Реалізація закріплених у Конституції України положень про місце та роль судової влади в демократичній, правовій державі, якою проголошено Україну, а також впровадження конституційних нововведень з організації і функціонування правосуддя зумовлюють необхідність подальшого реформування судової системи. Від того, як будуть реалізовуватися на практиці конституційні положення про судову владу і правосуддя, як вони будуть розвиватися і деталізуватися, значною мірою залежатиме розвиток та зміцнення української державності, демократичних і правових засад у нашому суспільстві.

Реформування судової системи потребує внесення змін до Конституції України – адже чинна судова система створена на основі Конституції 1996 року. При цьому слід враховувати, що систему правосуддя в Конституції України окреслено в загальному вигляді, визначено лише засади її організації та діяльності. Це викликає нагальну потребу у виробленні та законодавчому закріпленні чіткого і системного бачення стратегії реформування правосуддя.

Об'єктивний процес піднесення судової влади в системі поділу влади припускає додаткові гарантії діяльності суду, однією з яких бачиться визнання самостійного правового інституту «повага до суду». Необхідний спеціальний закон, присвячений оформлен-

ню цього правового інституту, а не окремі статті, що існують у різних кодексах України і фактично не складають нині єдиного цілого.

Слід погодитися з думкою Ю. М. Оборотова, що судова влада не тільки затверджується як самостійна в системі поділу влади нашої держави, але і, відображаючи елітарний характер існування держави, піднімається над законодавчою і виконавчою владою.

Піднесення судової влади в системі поділу влад у нашої державі визначено особливостями нинішньої соціальної реальності й такими конституційними положеннями, як права держава і верховенство права.

Реалізація європейських стандартів у реформі судової системи України, після прийняття Конституції 1996 року, відбувалася повільними темпами. Венеціанська комісія затвердила три висновки (у 2001, березні 2007 і березні 2010 року), а Україна ухвалила лише один закон (у лютому 2002 року), що реалізував проміжний варіант перебудови судової системи.

Тому на сучасному етапі державотворення в Україні нагальним стало питання проведення судової реформи.

Верховенство права та реальна рівність усіх перед законом, незалежно від статусу майнового стану, – це головний аргумент демократії та передумова демократичного порядку в країні, зазначалося в Посланні Президента України Віктора Януковича до Українського народу «Не люди для реформ, а реформи для людей». Для того, щоб забезпечити верховенство права і зупинити свавілля, Президент України В. Янукович ініціював проведення судової реформи. Її мета – забезпечення реальної незалежності судів, суддів і судових рішень, правової захищеності громадян, боротьби з корупцією у всіх сферах суспільного життя, на всіх щаблях влади, повернення довіри суспільства до судової та правоохоронної систем. Судова реформа ґрунтується на вітчизняному досвіді, висновках Венеціанської комісії, вимогах міжнародних організацій щодо правосуддя.

Основні напрями судової реформи Президент України В. Янукович визначає в такому: спрощення системи судоустрою; ліквідація військових судів; прозорі процедури призначення суддів на посаду вперше; деполітизація судів; підвищення відповідальності судів і водночас забезпечення їх незалежністю в процесі фінансування з Держбюджету, підвищення їхнього статусу.

7 липня 2010 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про судоустрій і статус суддів».

Цей закон, зазначається у вступній частині Закону «Про судоустрій і статус суддів», визначає правові засади судоустрою і статус суддів в Україні – організацію здійснення правосуддя, систему судів загальної юрисдикції, статус судді, народного засідателя, присяжного, систему та порядок здійснення суддівського самоврядування, а також установлює систему і загальний порядок забезпечення діяльності судів.

Прийняття Закону «Про судоустрій і статус суддів» – одного з доленосних для країни документів – стало дійовим заходом із здійснення судової реформи в Україні, що наближає українські суди до цивілізованих європейських стандартів.

Цей Закон має бути базовим, він передбачає зміни не тільки в судочинстві, а й у діяльності прокуратури, адвокатури, низку змін до всіх кодексів. Відповідні зміни мають бути внесені й у Розділ 8 – «Правосуддя» – Конституції України.